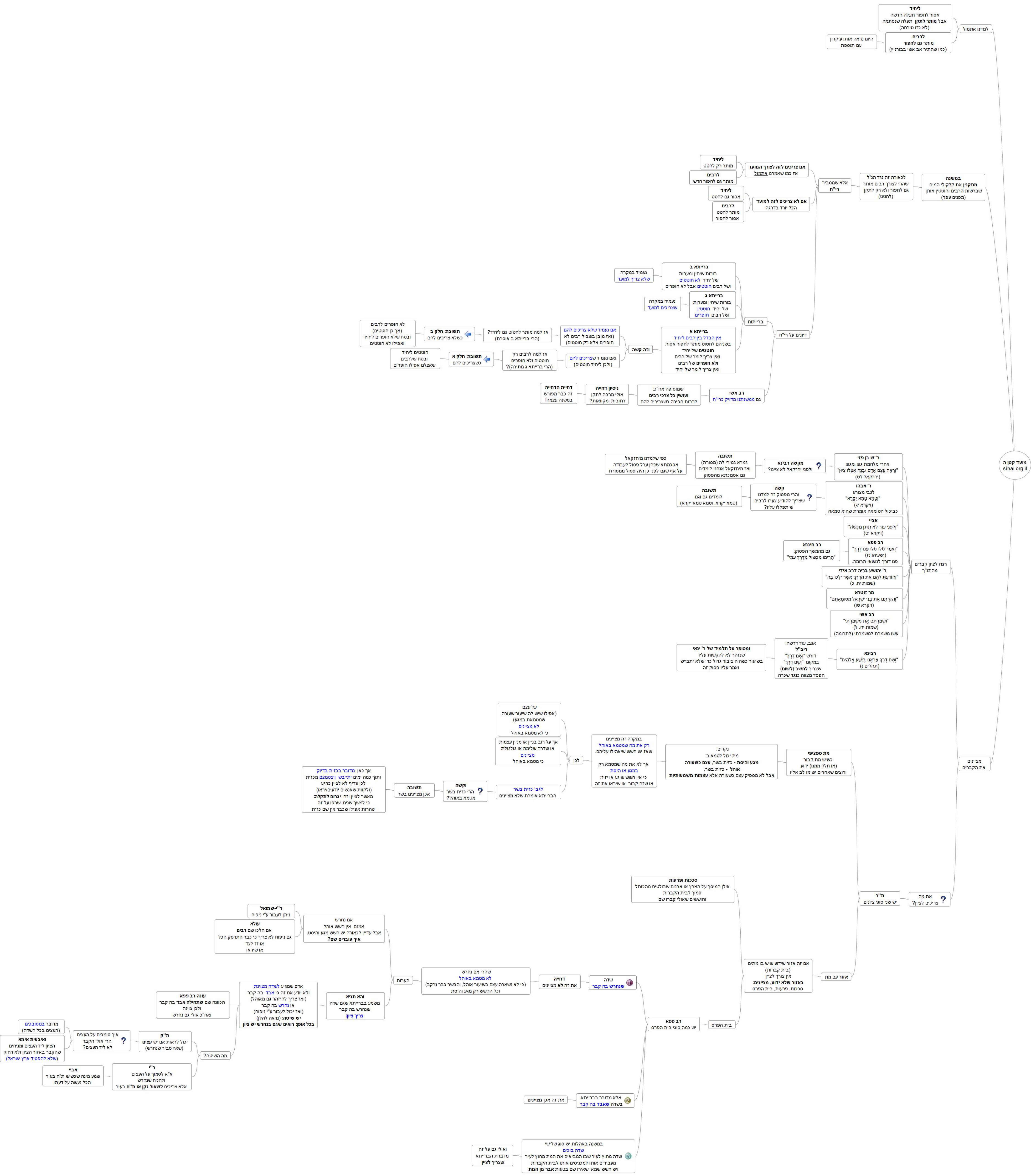

- **מועד קטן ה**
  sinai.org.il
  - למדנו אתמול
    - **ליחיד**
      אסור לחפור תעלה חדשה
      אבל **מותר לתקן** תעלה שנסתמה
      (לא כזו טירחה)
    - **לרבים**
      מותר גם **לחפור**
      (כמו שהתיר אב אשי בבורני'ץ)
      - היום נראה אותו עיקרון
        עם תוספת
  - **במשנה**
    מתקנין את קלקולי המים
    שברשות הרבים וחוטטין אותן
    (מפנים עפר)
    - לכאורה זה נגד הנ"ל
      שהרי לצורך רבים מותר
      גם לחפור ולא רק לתקן
      (לחטט)
      - אלא שמסביר
        רי"ח
        - **אם צריכים לזה לצורך המועד**
          אז כמו שאמרנו אתמול
          - **ליחיד**
            מותר רק לחטט
          - **לרבים**
            מותר גם לחפור חדש
        - **אם לא צריכים לזה למועד**
          הכל יורד בדרגה
          - **ליחיד**
            אסור גם לחטט
          - **לרבים**
            מותר לחטט
            אסור לחפור
        - דיונים על רי"ח
          - ברייתות
            - **ברייתא ב**
              בורות שיחין ומערות
              של יחיד לא חוטטים
              ושל רבים חוטטים אבל לא חופרים
              - נעמיד במקרה
                שלא צריך למועד
            - **ברייתא ג**
              בורות שיחין ומערות
              של יחיד חוטטין
              ושל רבים חופרים
              - נעמיד במקרה
                שצריכים למועד
            - **ברייתא א**
              אין הבדל בין רבים ליחיד
              בשניהם לחטוט מותר לחפור אסור:
              חוטטים של יחיד
              ואין צריך לומר של רבים
              ולא חופרים של רבים
              ואין צריך לומר של יחיד
              - **וזה קשה**
                - אם נעמיד שלא צריכים להם
                  (ואז מובן בשביל רבים לא
                  חופרים אלא רק חוטטים)
                  - אז למה מותר לחטוט גם ליחיד?
                    (הרי ברייתא ב אוסרת)
                    - **תשובה: חלק ב**
                      כשלא צריכים להם
                      - לא חופרים לרבים
                        (אך כן חוטטים)
                        ובטח שלא חופרים ליחיד
                        ואפילו לא חוטטים
                - ואם נעמיד שצריכים להם
                  (ולכן ליחיד חוטטים)
                  - אז למה לרבים רק
                    חוטטים ולא חופרים
                    (הרי ברייתא ג מתירה)?
                    - **תשובה: חלק א**
                      כשצריכים להם
                      - חוטטים ליחיד
                        ובטח שלרבים
                        שאצלם אפילו חופרים
          - **רב אשי**
            גם ממשנתנו מדויק כרי"ח
            - שמוסיפה אח"כ:
              ועושין כל צרכי רבים
              לרבות חפירה כשצריכים להם
              - **ניסיון דחייה**
                אולי מרבה לתקן
                רחובות ומקוואות?
                - **דחיית הדחייה**
                  זה כבר מפורש
                  במשנה עצמה!
  - **רמז** לציון קברים
    מהתנ"ך
    - **ר"ש בן פזי**
      אחרי מלחמת גוג ומגוג
      "וְרָאָה עֶצֶם אָדָם וּבָנָה אֶצְלוֹ צִיּוּן"
      (יחזקאל לט)
      - **מקשה רבינא** ?
        ולפני יחזקאל לא ציינו?
        - **תשובה**
          גמרא גמירי לה (מסורת)
          ואז מיחזקאל אנחנו לומדים
          גם אסמכתא מהפסוק
          - כפי שלמדנו מיחזקאל
            אסכמתא שכהן ערל פסול לעבודה
            על אף שגם לפני כן היה פסול ממסורת
    - **ר' אבהו**
      לגבי מצורע
      "וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא"
      (ויקרא יג)
      כביכול הטומאה אומרת שהיא טמאה
      - **קשה** ?
        והרי מפסוק זה למדנו
        שצריך להודיע צערו לרבים
        שיתפללו עליו?
        - **תשובה**
          לומדים גם וגם
          (טמא יקרא, וטמא טמא יקרא)
    - **אביי**
      "וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשֹׁל"
      (ויקרא יט)
    - **רב פפא**
      "וְאָמַר סֹלּוּ סֹלּוּ פַּנּוּ דָרֶךְ"
      (ישעיהו נז)
      פנו דורך לנושאי תרומה.
      - **רב חיננא**
        גם מהמשך הפסוק:
        "הָרִימוּ מִכְשׁוֹל מִדֶּרֶךְ עַמִּי"
    - **ר' יהושע בריה דרב אידי**
      "וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ בָהּ"
      (שמות יח, כ)
    - **מר זוטרא**
      "וְהִזַּרְתֶּם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִטֻּמְאָתָם"
      (ויקרא טו)
    - **רב אשי**
      "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת מִשְׁמַרְתִּי"
      (שמות יח, ל)
      עשו משמרת למשמרתי (לתרומה)
    - **רבינא**
      "וְשָׂם דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ בְּיֵשַׁע אֱלֹהִים"
      (תהלים נ)
      - אגב, עוד דרשה:
        ריב"ל
        דורש "וְשָׂם דֶּרֶךְ"
        במקום "וְשָׁם דֶּרֶךְ"
        שצריך **לחשב (לשום)**
        הפסד מצווה כנגד שכרה
        - **ומסופר על תלמיד של ר' ינאי**
          שנזהר לא להקשות עליו
          בשיעור כשהיה ציבור גדול כדי שלא יתבייש
          ואמר עליו פסוק זה
  - מציינים
    את הקברים
    - ? את מה
      צריכים לציין?
      - **ת"ר**
        יש שני סוגי ציונים
        - **מת ספציפי**
          כשיש מת קבור
          (או חלק ממנו) ידוע
          ורוצים שאחרים ישימו לב אליו
          - נקדים:
            מת יכול לטמא ב:
            מגע והיסת - כזית בשר, **עצם כשעורה**
            אוהל - כזית בשר,
            אבל לא מספיק עצם כשעורה אלא **עצמות משמעותיות**
            - במקרה זה מציינים
              רק את מה שמטמא באוהל
              שאז יש חשש שיאהילו עליהם.

              אך לא את מה שמטמא רק
              במגע או היסת
              כי אין חשש שיגע או יזיז:
              או שזה קבור או שיראו את זה
              - לכן
                - על עצם
                  (אפילו שיש לה שיעור שעורה
                  שמטמאת במגע)
                  לא מציינים
                  כי לא מטמא באוהל
                - אך על רוב בניין או מניין עצמות
                  או שדרה שלימה או גולגולת
                  מציינים
                  כי מטמא באוהל
              - לגבי כזית בשר
                הברייתא אומרת שלא מציינים
                - **וקשה** ?
                  הרי כזית בשר
                  מטמא באוהל?
                  - **תשובה**
                    אכן מציינים בשר
                    - אך כאן מדובר בכזית בדיוק
                      ותוך כמה ימים יתייבש ויצטמצם מכזית
                      לכן עדיף לא לציין כרגע
                      (ולקוות שאנשים יודעים/יראו)
                      מאשר לציין וזה **יגרום לתקלה:**
                      כי למשך שנים ישרפו על זה
                      טהרות אפילו שכבר אין שם כזית
        - **אזור** עם מת
          - אם זה אזור שידוע שיש בו מתים
            (בית קברות)
            אין צורך לציין
            באזור שלא ידוע, מציינים:
            סככות, פרעות, בית הפרס
            - **סככות ופרעות**
              אילן המיסך על הארץ או אבנים שבולטים מהכותל
              סמוך לבית הקברות
              וחוששים שאולי קברו שם
            - בית הפרס
              - **רב פפא**
                יש כמה סוגי בית הפרס
                - ① שדה
                  שנחרש בה קבר
                  - **דחייה**
                    את זה **לא** מציינים
                    - שהרי אם נחרש
                      לא מטמא באוהל
                      (כי לא נשארה עצם בשיעור אוהל, והבשר כבר נרקב)
                      וכל החשש רק מגע והיסת
                      - הערות
                        - אם נחרש
                          אמנם אין חשש אוהל
                          אבל עדיין לכאורה יש חשש מגע והיסט.
                          איך עוברים שם?
                          - **ר"י-שמואל**
                            ניתן לעבור ע"י ניפוח
                          - **עולא**
                            אם הלכו שם **רבים**
                            גם ניפוח לא צריך כי כבר התרסק הכל
                            או זז לצד
                            או שיראו
                        - **והא תניא**
                          משמע בברייתא שגם שדה
                          שנחרש בה קבר
                          צריך ציון!
                          - אדם שמגיע לשדה מצוינת
                            ולא יודע אם זה כי אבד בה קבר
                            (ואז צריך להיזהר גם מאוהל)
                            או נחרש בה קבר
                            (ואז יכול לעבור ע"י ניפוח)
                            יש שיטה: (נראה להלן)
                            בכל אופן: רואים שגם בנחרש יש ציון
                            - **עונה רב פפא**
                              הכוונה שם **שתחילה אבד** בה קבר
                              ולכן צוינה
                              ואח"כ אולי גם נחרש
                            - מה השיטה?
                              - **ת"ק**
                                יכול לראות אם יש **עצים**
                                (שאז סביר שנחרש)
                                - ? איך סומכים על העצים
                                  הרי אולי הקבר
                                  לא ליד העצים?
                                  - מדובר במסובכים
                                    (העצים בכל השדה)
                                  - **ואיבעית אימא**
                                    הציון ליד העצים ומניחים
                                    שהקבר באזור הציון ולא רחוק
                                    (שלא להפסיד ארץ ישראל)
                              - **ר"י**
                                א"א לסמוך על העצים
                                ולהניח שנחרש
                                אלא צריכים **לשאול זקן או ת"ח** בעיר
                                - **אביי**
                                  שמע מינה שכשיש ת"ח בעיר
                                  הכל נעשה על דעתו
                - ② אלא מדובר בברייתא
                  בשדה **שאבד** בה קבר
                  - את זה אכן **מציינים**
                - ③ במשנה באהלות יש סוג שלישי
                  שדה בוכים
                  שדה מחוץ לעיר שבו המביאים את המת מחוץ לעיר
                  מעבירים אותו למכניסים אותו לבית הקברות
                  ויש חשש שמא ישאירו שם בטעות **אבר מן המת**
                  - ואולי גם על זה
                    מדברת הברייתא
                    שצריך **לציין**